

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՊՐԱՅԻՆ ԴԱՐԱՆ

ՈՒՄՈՒՐՈՒ ՄԻԼԻՅԷ ԲՕԼԻԹԻԲԵԻՅԷ ՎԷԻԼՄԻՅԷՆԻ

ՄԻԼԻԹԱՆԼԻԹԻ ԳԱՅԷԹԱՆ

ՆՈՒՄԵՐՈ 269 ՉԱՐԵԱՄՊԱ

ԻԻՋԻՆՃԻԻ ՍԵՆԷ

16 ՕԳՈՍՏՈՍ 1872

Այսօրը Հաղորդեթ շինարար Զաքարյան իւր տեֆա եանի Սալը , Ռէյէնսիւթ՝ Վէ Զուսաա Լըթէսի կիւղէրի քէպիր նիւնիւթ իւր նէյր օրուսանաթ 2 Դաղէթանըն Ապոնաթը Սենէվի 6 . Սալը այլըը 5 պուլուդ Վէ իւր այլըը 2 մէճիւթէ Վէ պէճիւր նիւսիւթի 40 փարա տըր : Թաղալար իւրիւթ քօթա իւրիւթի զամմ օլունուր : Ապոնաթըն Թարիւի պէճէր այլըն պիրիւնտէն Խաթաթ օն պէճիւթի իթիպար օրուսանաթ տըր : Դաղէթայա տըր օրուսանաթ իւրիւթ կէտնաթիւթէք էպրաթ Վէ մէքաթիւթ Դաղէթաթա Լյուքէնի Քիւրիւթի սօգաղընտա Ն . 19 իւր մարաղգամ Սէտայը Հաղորդէթ մաթպաաթընա իրաթ օլունուր : Իւրիւթըն պէճէր տըրաթը իւր տեֆա 100 փարա , իրիւնի տեֆա 60 փարա տըր : Ուղուն նէյրիւթ իւրիւթ այլընա քաղալըդ օրունուր :

ԱՍԻՈՒԱՆԷ 16 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԻՍԱՐԻՃԻՅԷ

ՇԱՐԳ ԻԻՋԻՆՃԻՆԷ ԳԱՊԱ ԷՖԵՍԱՐԱՐԸ

Իշպու սէրնամէ իւր Մէթիւ-Լ Տէր-Էրէնամ զաղէթատա շայեանը միւթալաա պիր պէնտ կէօրիւթիւթ օլմաղլա պիրթթէրծիւմէ զաղէթամըզա տէրծ իտէրիւ :

Թիւրքիանըն պու կիւնքի կիւն շայեանը տըգգաթ օլան թէտապիրի բօլիթիգաթը , իպթիտատէ Պապը Ալինին Բոնսիա բօլիթիգաթընա ըզհաթը մէյլիթը իւր շու սօն սէնէլէրտէ Տէվլէթը Օսմանիյէնի տայրէի մէտէնիյէթտէ Թէրադգը իթթիւրէն Բէշիտ , Գուսաթ Վէ Ս. իւ բաշա միւթէվէթալէրին իթթիւթադքէրալէրի օլան մէսլէքին ագսիսիտէ պուլունմաթը տըր :

Իմոի պէրվէճը պալա Թաաաաթ օլունան պու իքի նէվ մուսմէլէի բօլիթիգիլէ պիր Թէսաաթիւթէն օլմաղլա , պուլունա ալեան Վէ քէսպը մալիւմաթ էտին . մէք իչիւն պիր քէրիւթ Թէսպիդ Վէ Թէճէսիւթ օլունմաթը տըր քի . Տէվլէթը Ս. իւյէնին հալը հաղըթիւնէ մէպիւր Դարպաա էֆքեաթը բօլիթիգանըն Թէսիւթի նէրաաթիլէրտէ իտի Վէ պուլունան նէ մուհասէնաթլար զահիր օլունու , Վէ Ս. իւ բաշանըն վէթաթընըն ֆէրաաթը կիւնիւնտէն պու Թէսիւթիւն ինգըրադ պուլմաթը Վէ զաթը հաղըթը Թաճաթիլէրիւն ըզղը ֆիւրուդ ճիւլիւթու Հիւմայունուտէն պէրու միւտալմէթ իւր իթթիւթադ պուլուրտուղու բօլիթիգանըն քեամիլէն ագսիւն տէվրան իթմէսիւնին սէպէպի ապլիյէսի նէօլունու :

1.

Կիւլհանէտէ գրաաթ պուլուրալադ մոլախարէն Բէշիտ բաշա միւթէվէթանըն մէվգըն իճրայէ իպթիտար իլլէտիլի Խաթ .

Թը Հիւմայունուտէ միւնտէրիւ նիւզադըն թաթիւթը պուրաաթ , տէրծը պահիլէ իթմէյէ լուքու մէօրմէյիլ . իւրիւթ թանգիմաթը մէգքիւրիւն նօղթալարը մուսալաարէն վուգու պուլան Գըրը մուհարէպէսի իւր Բարիդ պլանմէլէրիւտէ թէմամաթընա պարըն մէտէնիյէթիւնէ մուվաֆըդ Վէ շայեան րաաթտէտէ մէմալիք եէնի պիր հիլէթէ վաղ օլունմուշուտու :

Անճադ շու մաաթէյի թէճէսիւթիլ իթմէք էլլէթ մէ Էպիւմ օլուն քի , պու եէնի բօլիթիգաթա թէշէպիւթա իթմէք նէսէպէպէ մէպիլ իթթիլար օլունաա :

Պունա , կէրէք Թիւրքիանըն Վէ կէրէք Էրօրանըն ումուրու էվիլաթը պիր հալը թէթիւթտէ պուլընմաթա իտիլէր , զիրա Տէվլէթը Օսմանիյէնին հէման պիր ապըրտան պէրու սապիթ օլան վուգուիլինգըրաղընա մէպիլ իտի քի կէրէք տէվլէթը Ս. իւյէնին Վէ կէրէք Էրօրանըն իսլալ մուվալէնիւնէ պիր վէսիլէի միւթաթիւ օլանադ իտի :

Հաթթա 1774 տէ Գալսարճա , Վէ 1791 տէ Եաշ , Վէ 1812 տէ Պուրէշ , Վէ 1826 տա Սքքէրման , Վէ 1829 տա Էտիրնէ ահմաթալէրիւտէ իտի քի , Թիւրքիանըն զաաթիլէթի արթըդ Բուսիա գապիլէթ օսունուր թէքէպիւրիւ ալիմէսիլնէ մուգալմէթ իաթմէյէթէյի զահիր Վէ պահիր օլունաա :

Հալ պէօյլէ իքէն , Ինկիլթէրա Վէ Զրանսպ տիւրմաթլարը պունուրնէթէճէսիւթի ֆէհմ իտէմէտիլէրիւտէն մօլախաթէն Ս. վարին մուհարէպէսի վաղի օլմաղլա Տէվլէթը Ս. իւյէնին գալմէթի պահիրիւնիւն միւթմէհալ օլմաթընա սէպէպ օլունաա :

Մէհմետ Ս. իւնին իսեանը իւր Իպրահիմ բաշանըն լաթնգաթի մուգաթթէրիլէթիւր , Տէվլէթը Ս. իւյէնին քէսպը զաաթիլէթիւն միսլի շէմ զահիր իթթի :

Իտաթի տաթիլիյէսիւնտէ աաթմը թէտալիր , զաաթիլէթ իւր պէրապէլ ֆապաթ թէհտիւթ Վէ օրունալարըն չօլաղլը , Վէ մալիլէսիլին քէյթը մայէշա իւր Վէ պիւլա միւլհադա իպրաթը , Վէ ահալիսիլին միւթէաաթալը իւր Թէրադգըն մէտէնիլէթտէ պուլունմաթը , Թիւրքիայը միւտտէթը գալիլէտէ իսամի ալունիլին եէտիլնէ տիւլիւրէճէք իտի :

Սունանըն իսթիլլալիլէթի , սայիլ իւր իսթիւն թէպալէրին իսեան իտիլինէ վէսիլէ զլունու , Վէ Գարապաղա քէնտի իւղէրիւնէ սէվգ օլունան բաալարըն օրունալարըն Թալունմար փաթը իտի Վէ Սըրպըն գըլամ իտիլինտէն պիլիճիլթաղ , Սիւրշուն Գարաճէօրճիլիլին ըսմէն թանըմաթընա մէգալուրիլէթ հաաթ օլունու :

Պանա Վէ Հէրսէք այլը այլը պիրէր սէրկէրալէր իւր իտաթէ օլունմաթաա իտիլէր :

Պուլիարըն իսէ , մէյհէպ Վէ բօլիթիլա էֆքեաթը իւր իտաթիւն թէշիլէք Վէ Թահրիք օլունմաթաա իտիլէր քի , պունալարտան թէվլէլիւտ իտէճէք մուխաթարալար , ինտէլ էրպաթ միւսէլլէմ օլան պիր մտտէ տիր :

Ուլաճ Վէ Պուլտան քեամիլէն Բուսիա հիւմայէթիլնէ տէխալէթ իտիւթ , պէյլէրին չիթիլիլի միսլիլի իտաթէ օլունմաթաա իտիլէր . մումայիլէյն պէյլէրին հիւրիւմէթիւտէ իսէ պիր հուտուտ օլմաղլա ահալիլի սօյմաղ իւր էճնէպիլին թէշիլէթալէրիլնէ մէմալիլէրիւտէ ճէրեանընա միւսաաթէ իւր պունտան պիր միւքեաթաթա հաղըր Վէ աամաթ օլմաթաա իտիլէր :

Կիրիտ Վէ Մըսըր իսէ Թահգիր Վէ Թաղնիքեանէ իտաթէ օլունմաթաա պունունաղու հալտէ , պիր Թէրափտան թէվէտէլէն Գարա Մահմուտ Վէ Մէհմետ Ս. ի կիպի Պապը Ս. իւյէ զարըն գըեամ Վէ

խոսան իտէն զատարարներն զուրմ ու թէ-
ատարելէր, տիկէր թէրափտան Պասլը Ա.
լինին տախի նասպ իյլէտիյի էհլիյէթսիզ,
վէ պիգայտ, վէ ճէպպար վէզիրէրին
զիյրի իտարէլէրինտէ պուլունան ահալի
էզիլմէքտէ իտիլէր:

Տէվլէթը Ալիյէ իսէ հէման մահվ ու
մագ տէրէճէլէրինէ վասլ ումուշ իտի, վա-
գաա տահա « խասթա » իսի հէնիւզ
հիւքմ ուլունմամը իտի իսէ տէ, պու իս-
մին սէտաար ճիւմէյէ սգս վէ թէէսիր
իթմիշ իտի:

Գալորը քի, Թիւրքիանըն մահվ ումասը
իլէ Խնիլթէրրանըն մէնափիթ թիճարէթինէ
խալէլ թարի ուլարագ պիւթիւն պիւթիւնէ
ախզուլթասընա սէքթէ արիզ ուլաճաղը
տէրքեար ումաղլէ Բուսիանըն տախի պահ-
րիյէճէ պիր գուվլէյի ճէսիմէսի միւհէյիւ
պուլունմասը պէտիհի իտի:

Պրանսանըն մէնափիթինէ կէլինճէ էօ-
թէտէն պէրու Շարգտա քէսպ իթտիյի
թէէսիրն նուֆուքս մահվ ու զայիլ ումագ
իլէ քէնտի սինօրունտան պախա պիր մէ-
մալիքին զապթիլէ թէսիւր ումասընտա Գա-
թօլիքլէրին մուհաֆաղայը հուգուգունա
միւքթէտիր ումայաճագ իտի:

Պինայէն ալէյհ Էւրոքա իլէ պէրա-
պէր միլէլը միւթթիլթէնին նիզամ ու
ինթիզամըղըղընա պիր վէսիլէի միւթթա-
գիլ ուլուպ անճագ Բուսիանըն քէսպը մէ-
նափիթինէ պիր ալաթ ումաղ իլէ Էւրոքա
մուվաղէնէսիւն միւթիլլ ումասընա միւ-
ճիպ ուլաճագ ըտը:

Իմտի հէր պիր Տուէլէր քէնտի մէ-
նափիթի մախնուսէլէրինէ միւնասիպ պիրէր
մըգտար արաղի զապթ իթմէք իչիւն եա
պու շուրիլը աղիմէյէ ըաղի ումաղ իտի-
լէր, եա եօխսա ուլանճա գուվլէթլէրի ի-
լէ Տէվլէթը Ալիյէնին թէմամիլէթինի
մուհաֆաղա իթմէլի իտիլէր:

Թէվլիի արաղի մատտէսի իսէ մէնա-
ֆէ վէ բօլիթիգա ճիհէթէյլէ միւմքինսիզ
վէ շիւպէլի պուլունմասը իլէ պէրապէր

պիր թագըմ միւշքիլթար տախի զու-
հուր իտէպիլի իտի:

Ձիւնքի հէր պիր տոնէլ քէնտուլէրի-
նէ միւնասիպ էյալէթլէր թէֆրիզ վէ ի-
րայէ իտէրէք թագսիմ իտիլմէսի հէր նէ
գատար իպթիտատէն թասավլուր վէ գա-
րարաշտըրըմը պիր մատտէ ուսա տախի
հիյնի իճրատէ եինէ նիչէ միւշքիլթար
զահլր ուլաճաղը պիր իչիլթարա իտի:

Իմտի շու հալլէրէ պինաէն մէմալի-
քը Օսմանիյէյէ ֆէվլէլատէ պիր մէթա-
նէթ վէրիլմէսինէ գաթիէն գարար վէրիլ-
միշտի, ֆագաթ պունտա տա եինէ շու
միւշքիլթար մէվճուտ իտի, շէօյլէ քի, մէ-
մալիքի մահրուսէյի Շահանէ խրիսթիանլէ-
րինէ Պարպըն իֆրաթ պիր տէքուրնի ա-
լաղասը ուլուպ, Ստանպուլ էվլիսայը ումու-
րունուն ճէպպար հիւքիւմէթլէրինէ խը-
րիսթիանլէրի եէսիր իթմէյի իսթէմէլէր
իտի: Պու ճիւմէլ էլէ պէրապէր պու-
ճէպպարըղըլար տուէլը մուաղլամանըն
միւնասատէսի իլէ կիւն պէ կիւն իզտիատ
պուլմագտա իտի:

Պունլարտան գաթի նաղտը Պապը Ա-
լիյի նէ թարիզ իլէ գուվլէթլէնտիրմէլի
իտի քի-քէնտի տախիլինտէ հէր եէվմ
թահրիքեաթ վէ թէշֆիգաթլէրտէն նաշի
իսթիլալ նիւմայիլէրի գատիմ միւշահէ-
տէ ուլունուր իտի:

Իչթէ հալը քէշֆիլթին թապիի պու-
մէքքէզտէ պուլունտուղու հալտէ մէմալի-
քի Օսմանիյէյէ պիր նիզամը ճէտիտ թէէ-
սիս իլլէմէք էֆքեարը իլէ տամարլարըն-
տա թաղէ պիր գան ճէվլէան իթտիրիլ-
տիլի հալտէ, Էւրոքատա ճարի ուլան գա-
վանին վէ նիզամաթըն վէ միւթէտիլ ի-
տարէլէրին հիւնիւ ճէքեանը մէսէլէնին
նէթիճէ փէզիր ումասընա մէնութ իտի:

Խուսուսիլլէ մէշրուլթէ վէ հուրիլլէթ
վէ միւթէտիլ էֆքեար իլէ Թիւրքիա տէ-
րէճէլ քէմալտէ թէպտիլլ ուլունգտան պաշ-
գա տոնէլը մուաղլամանըն մուվլէնիթի պու-
մէսէլէտէ մուաֆաղիլթէ պուլուպ, անլէրին

գատը ու հայսիլթի նէ ըատտէլէրտէ իպէ
Թիւրքիանըն տախի պիր այնը օ ըատտէ-
տէ պուլունաճաղընտան, Բուսիա արթըգ
իլէրու գատէմ պասմայա պիր վէսիլէ պու-
լամայաճաղը վէ սանիէն գավանին վէ նի-
զամաթ վէ թէրպիլլէ վէ թէրագըր իլէ
թարիզը մէտէնիլլէթտէ տէվամ ուլուն-
տուղու հալտէ խրիսթիանլէրին իլլէ-
րինէ տախի միւնասիլլէյէ պիր սէպէպ
գալմայըպ, Զաթը հաղրէթը Թաճտարի-
լէրինին հիւքիւմէթի թագվիլլէթ պուլուպ
քէսպը գուվլէթ իտէճէյիլտէն, թէրագ-
ըր վէ մէտէնիլլէթ սայէսինտէ Շարգ մէ-
սէլէսի հալլ ու թէսիլլէյէ ումուշ սայըլա-
ճագ իտի:

Իչթէ պու իտի ումումէն էֆքեարլէր
ֆագաթ, պու էֆքեարլէր պիր հալը մէշ-
գուգիլլէթտէ պուլունմագտա իտի իսէ
տէ, Էւրոքանըն էլ.քսէք բօլիթիգա տա-
լիլլէրինտէ ճարի ուլան տալթ վէ մուա-
մէլաթա թաթպիլլէթ ուլունմայա ճահա վէ
իզտամ ուլունտուղու մուաֆաղիլլէթ հա-
սըլ ուլաճագ իտի:

Վէ պունտան հալը ուլան մուաֆաղիլլէ-
թի Թիւրքիատա տախի իճրա իթտիրիլմէսի
իսէ պիր տարիւլ ֆիւնուն մէքթէպինին
իհտաա լուղումու վէ թէէսիսի իտի, քի
Բէշիտ, վէ մուախիլէրէն Պուտա վէ Ալի
բաշա միւթէվէֆալէր տարիւլ ֆիւնունու
մէշպուրուն իհտասը իչիւն սայ ու զայրէ-
թի տիրիլ իթմէտիլլէր:

Պունալըլա պէրապէր շիւնու տախի
ուլունթմայալըմ զիքը իթմէյէ քի Պըլըմ
մուհարէպէսինտէ շու աղիմ մուխաթարա-
նըն զահիր ումասը իլէ, հասպէլ իճապ
պունուն պիր շէյէ գարար վէրիլմէսինի
իրայէ իթտի, ֆագաթ պու եօլտա թէ-
տապիլլէր վէ էֆքեարլէր խայալի վէ վա-
հի վէ իճրասը փէք միւշքիլլ ուլունգուն-
տան նէ Թիւրքիատան վէ նէ տէ Էւրոքա
գապիլլէթթըրընտան պիր մուալլէնէթ
կէօրմէյէրէք իճրասըլ գալոր:

Կիւլճանէ հալթը Էլիմայիլլէրին պա-

ՍԻՅԱՀԵԹՆԱՄԵԻ ՀԱՊԵՇԻՍԹԱՆ

(268 է.թ. Դեպտարտ Դ-Գ.Կ.)

Իլը տէֆատա պիղիմ պէյլէր Ալէմի-
նին իւզէրինէ հիւճմ իթմէք մատտէսին-
տէ իթթիֆագ իթմէտիլլէր, նիչին քի
Սըպ-Ամպա պէյի Ըսար-Ամպա պէյինտէն
շիւհէ իտէր իտի, չիւնքի պունուն ամճա
զատէսի զօրպա Ալէմինին եանընտա իտի,
վէ չիւպէսի տալի պու իտի քի հարպ
ղէմանընտա Ըսար-Ամպա պէյի օ պիր
թէրաֆա կէլէլէք քէնտի աքքէրինի գը-
լընտան կէլիլլէր: Պու ֆիթնէլիք հէփսի-
նին իւզէրինտէ պուլունտուղու իչիւն եէվ-
տիլլէրինէ էմիլլէթլէրի եօգ տուր: Պիր
գաշ կիւն կէլտիլթէն սօնրա քէօյլլէլէր
կէլիպ սիլիմ պէյլէրէ շէօյլէ սէօյլէրլէր,
« էքին վաղթը ուլունգու իչիւն տիւշմէնին
կէլմէսի պիլլէ զարարը քիւլլ ուլաճաղըն»

տան, ճանըմըղը ֆէտա իտէրիլ, իլը
պրագմայըլ քի կէլին պիղիմ մահաուլու-
մուղու խարապ իթսին օ Ու վաղթը Բ.
սար-Ամպա պէյի զիյրի հիւքիլլէրտէ ուլան
միւթէպէրանը նէզտինէ ճէլպ իլէ գալ-
պինին խալիսէթինի վէ էֆքեարըն ան-
լէրէ թէֆհիմ իտիւպ, զօրպանըն իւզէրի-
նէ ուլաճագ հիւճմիւ զօրպանըն տահալի-
յատէ թէգարրիւպ իթտիլի հալլ թէէլիլ
իլլէտի, Իմտի իքինճի կիւնիւ կէրէք
պէյլէր վէ կէրէք միւթէպէրան վէ նէֆէ-
րաթը աքքէրիլլէ, վէ ճէնքճի քէօյլլէլէր
պիր մահալլէ թէճէմիլլէ իտիւպ, վէ քէյ-
ֆիլլէթի պիլ միւթալաա վէ իւլ թէլէք-
քիւր, տիւշմէնին գուվլէթ վէ հարաքէ-
թինէ միւթէվաղթը ժմագ իչիւն, իքի
պէյլէր թէրաֆընտան տիւշմէն օրտուսու-
նա ճատուլար կէօնտէրմէյի գարար վէր-
տիլլէր: Իքի կիւն սօնրա կիտէն ճատուլար
կէրիլլէ ալտէթլէրինտէ, հէր նէ գատար
տիւշմէնին սայըճա աղըղը, վէ ախիւս վէ
թէտարիքեաթը սայիլլէ պապիլլտէ նախի-

քէմիլլէ հալտէ պուլունտուղըրընա միւթ-
թալի ուլունգտա, հիւճմ թէտարիլլէրինէ
մուպատըրէթ ուլունմագտա իքէն, պիր տէ
տիւշմանըն կէճէլլին շարաղըպ գաշտըղը-
նըն խապէրի վասլ ուլուն: Պունա սէպէպ
եիւքսէք պիր տաղըն թէֆիլլէրտէ կէօր-
տիւքլէրի ալթէլին ըշըղը տըր քի քէնտի
ճատուլարը եաղըպ իմէրաթթօրուն կէլ-
տիլլին խապէր վէրիլլէր իտի: Իմէքրա-
թօրա թապի ուլան քէօյլլէլլէրին տախի
պու տուր ալտէթլէրի, Զօրպալարըն հիւ-
ճիւմէլլէրին ուզագտան քէնտի պէյլէրինէ
խապէր վէրմէք իսթէտիլլէրինտէ, եիւք-
սէք պիր մահէլտէ ալթէլլէր եաղարլար, քի
թէլլէրաֆտան զիյատէ սիւրաթ իլլէ խա-
պէր վէրիլլէ: Զօրպա սէրիլլէրտէսի Ալէմի-
նին պու վէճ իլլէ նալէհան ֆիրարընտան
սօնրա, պէյլէր մէշվէրէթ իտէրէք թէ-
տարիքեաթլարընա տէվամ իթտիրտէն
սօնրա, նոյեմբէրին ծնունտա մէմուլ ուլուն-
մայան պիր վաղթտա Ալէմինին մէմալի-
քի իւզէրինէ հիւճմ իթտիլլէր, վէ 2500

լատէ զիքրինի կէտիյիմոտ պունու տախի պիր էվրազը միւթէպէր ատտ իտէրիմ, յիւնքիւ Հիւքիւմէթը Սէնիյէնին պիր նի- յէթը խայրիյէսի Նըտուղունու ըզհար ի- տէր, վաղաա պու կիպի շէյլէր պիր է- սաս իւզիրինէ թէնաւիլուրտան, վէ մատ- քիւնաթ վէ թէտապիր իլէ պիր արեհէ- նապլըզ ֆագաթ իհրասը իլէրուտէ օլա- պիլէհէք նիզամաթտան իպարէթ իսէ տէ, շուրասը մահիւն վէ միւսէրրահ տըր քի, խաթթը մէզըրը իլէրուտէ մէվզըլը իհ- րայէ գօնուլմագ իլին սէրտէսթ օլուն- մուշ թէտապիր ու թարիգէ պիր վասէթա կիպի միւշահէտէ օլունապիլիր, քի պու տա 1840 տան 1836 յա գատար Եարզըն, կիւն վէ վագթ գազանմագ թապիյաթընը իհրա իլէտի, վէ պու թապիյաթ տախի թէհրիւպէ իլէ ահալինին էֆըեարլէրինի ալըշտըրըպ, ասըն վէ զէմանէնին իգ- թիզասընա կէօրէ թէպէտտիւլաթը աղի- մէյէ մէհպուրիյէթ հասըլ օլտու:

(Տէւ-4)

Պունտան իւշ սէնէ ագտէմ, Եարզըլ կիւրուհի Գաթօլիք քիլիսէսի ալէյհինէ գը- յամ իթտիքլէրի էննատէ, Լալէ Պարագա- սը նամը իլէ քէնտիլէրինէ մախսուս պիր իպատէթխանէ թախսիս իթմիլէր իտի: Մուսխիսարէն պու պիր Լալէլի 3-300 քիլիյի իտարէ իթմէյօր տէյու մէյտանա պիր թագըմ մուարաղալը չըգարըպ վէ պունու իլէ կիւնիւքլէր բէյտա իտիւպ քէնտիլէրինի գաթօլիք կէօթէրէրէք Ու- կիւրանը վէ Օրթաքէօյ քիլիսէլէրինի մուվագաթէն վէ Սամաթիայը զասպէն զապլարընա կէչիտիքլէրի մալիւմիւ ամ- մէ տիր: Պու քէրէ ըվայէթ օլունտու- ղունա նազարէն, Ապիթանէտէ գաթօլիք քիլիսէլէրինին թագսիմ վէ թէվլի օլուն- մասընը իսթէմէքտէ իմիլէր:

Վագաա ըվայէթին սըհհէթ եա ա- տէմը սըհհէթի պիզլէրէ մէհհուլ իսէ տէ:

գատար գօյուն վէ սըղըր, վէ սայիր էշ- եա, հաթթա գարըլարըն արգալարընտա- քի կէօմէլէ գատար եաղմա իտիւպ, կէ- ըլէյէ տէօնտիւլէր: Տէվլէթին նիզամընա թաթպիգէն տալարը թագսիմ իթտիքտէն սօնրա: պիր ատէթ էօքիւզ տէ պիզէ վէրտիլէր, պագիսի պէյլէրին եանընտա գալըպ, ապէրլէրինին իհիլյաճընա կէօ- ըն բէյ տէր բէյ զէպհ իտէրլէր իտի:

Իմքէրաթօր Թէոտոր պագը մու- հաղգադ էսպապէ մէպնի զազապա կէ- լիւպ, Ալէլի-Թափօրա պիր պուշուգ կիւն- լիւք մէսաֆէտէ վագը Տէնպիա նամ մէմ- լէքէթի եաղմա վէ խարապաշար իտէրէք սէքէնէի սօն տէրէհէտէ զարուրէթ վէ սէֆալէթէ տիւշար իթմէսինտէն նաչի պա- ղըլար մէհպուր օլուրըր իմքէրաթօրա ի- թաաթ իթմէլէ: Լաքին իմքէրաթօր Ալէ- պի-Թափօրտան մուֆարագաթ իթտիքտէ: Տէնպիալըլար քի պէյլէրի եօղ իտի: Իքի- յէ պէօլիւնիւպ, պիր թէրաֆը Թըրսօ-Աօ- վագի նամ զալիպ զօրպանըն հիւքիւմէ:

Բայէլայն մէհհուտիմիզ օլան շէյ անճագ շու տուր քի, գաթօլիքլէրին Սաթմանէտէ միլլէթ մալի օլարագ պէշ քիլիսէլէրի վար տըր: Պէյօղլունտա Ռսկեքիւրան վէ Ս. Յա- կըր Իքի, վէ Օրթաքէօյտէքի 3 վէ Սա- մաթիաաթի 4 վէ Ղալաթաաթի Յիտու Փրկիւշ 3:

Էրմէնի Գաթօլիքլէրի իսէ Ստանպու- տա 13-16 պին նուֆուսա գարիպ օլտու- ղու սէօյլէնմէքտէ տիր:

Իմտի պու 13-16 պին նուֆուսա գա- թօլիքլէրաթէն թէֆրիք օլունան 3-6 Նիւզ քիլի Եարզըլ տէնիլէն նէվզուհուրլէր օ- լուպ մապաքիսի ճիւմէլէն գաթօլիք օ- լուպ, շու հալէ նազարէն Եարզըլար է- կէրլի քիլիսէ թագսիմինէ գալըլմագ ար- ղուսինտէ պուլունույօրըր իսէ, գաթօլիք հիսապընճա եէտլէրինտէ օլան իւշ քիլի- սէնին իսթիլթաթը իլէ քէնտի հիսսէլէրի- նէ պիր Լալէ Պարագաթընտան պաշգա մէրաս ալըլմէյօր:

Փագաթ Եարզըլար պու հիսապըն բէք միւսէրրահ վէ բէք միւսապիլէթի օլտուղունու քէնտի վիճտանլէրի տախի շա- հատէթ իտէր իսէ տէ, հէր նասըլ իսէ թօփու 300 քիլիլէրի իլէ էլհալէթիւհա- զիհի եէտլէրինտէ պուլունան իւշ քիլիսէ- յէ կէօյա սըղըլմայօրըր կիպի տահա քիլիսէ մաթլուպ իթմէլէ գալըլմալարը- նա նազարէն, մահը հալին 6 ընճը թարի- խի իլէ ալտ իթտիքլէրի 230 քիլիտէն միւրէքքէպ մէհիսի ումուլիլէրինտէ պիր զաթ թարաֆընտան իյրատ օլունաննուլթ- տան թաշարըլարա իթտիյի հազարաթ վէ ահմագ թապիլի վէ քէնտի ֆըրգալարընըն հէֆալինին զէքը վէ մալիւմաթ սահիպի օլտուգլարընը չիմտի սահիհէն իսպաթ իթ- միշ օլտուլար: 2 իւնքի Եարզըլար պու 300 քիլիլէրինին 300 սէնէ սօնրա 3000 քիլի օլապիլէհէլինի պու կիւնտէն հիսապ իտէ- ըքք, իլէրինի էվլէլէն կէօրմէք իսթէյօր- լար, վագաա պու պէօյլէ պիր հիսապ տա անճագ Եարզըլարըն մալիւմաթընա մախ-

թինէ տախիլ օլուր, տիկէր թէրաֆը տա- խի քէնտի իսթիյարըլարընըն ըլէի իլէ ճըլկա գալիմագաթըլարընա, եանի պիզիմ օլտու- ղումուզ ճէպլէին վալիլէրինէ թէպիմ օ- լուրըր:

Պու էննալէրտէ Տէնպիա քէօյլէրին- տէն քէնտի ֆըրգաալը իլէ պիր պաշգա զօրպա տահա մէյտանա կէլտի քի թէո- տորուն մանօլրալարընը աթէշ իշարէթի ի- լէ զօրպալարա մէյէր հապէր վէրէն պու իմիշ, վէ տարա կէլտիյինտէ էլէ կէչմէ- մէք իլին Տէնպիա մէմլէքէթինտէ Ռանա նէհրին ատաթընա չէքիլէրէք եազայը գուրթարըր, վէ պու էմիլէթ իլին ֆա- միլեսաթը տախի օրայա նագլ իթմիլշտի:

Պունտան մաատա չօգ տէֆա օլ թէ- ըաֆլարտան միւրուր իտէն Տէնպիալը եօլ- ճուլարըն իւզէրինէ կէճէլէլին հիւճմ ի- տէրէք, մալլէրինի եաղմա իտէր իտի: Պու ատէմին պու ըատտէտէ մուղայիլի ինսաֆ հարաքէթընը Լաար-Սմպա պէյ- լէրի իլիթտիքտէ քեաֆիլէի քէօյլիւ ա-

տուս պիր տիրայէթ օլտուղունտան, գա- թօլիքլէրի ահմագ վէ գապա տէյու նէ գատար թայիպ իթսէլէր, պու պապտէ հագալարը վար սըր:

Հէր նէ հալ իսէ Եարզըլար շու արա չիտտէթը վիճտանլէրինտէն իպատէթէ իֆ- ըաթ խահիշքէր պուլունույօրըր, էօմըլէ- ըինտէ քիլիսէյէ պէլէր պիր տէֆա կիթ- միշ օլան պաղըլարըն վէ սյտա բազարտա պիր քէրլէ . . . իլին կիւնէ միւսիւլէրին սըգ սըգ զիարէթ իթմէլէրինէ հաթթա պունլարտան պաղըլարը բազար վէ եօր- թու կիւնլէրինտէ սապահ, էօյլէն ախշամ իւշ տէֆայա գատար կիտէյօրըր ըմըշ, ֆագաթ պու տէրէհէ զայրէթին սէպէպի տախի ըվայէթէ նազարէն շու իմիշ քի, չայէթ իլէրիտէ պիր թահիլի վէ թէհէս- սիւս կիւնիւնէ թէսաոիւֆ իտէրլէր իսէ էքսէրիլէթ կէօթէրմէք վէ պիր քիլի իւշ աոտամ կէօրիւնմէք իլին հէր կիտիլէ- ըինտէ պաշգա պաշգա էլպիսէլէր իգաա իտէյօրըր ըմըշ, քի պու թէտապիր իլէ կէօյա 300 քիլի 1300 քիլի կէօրիւնէպի- լիր իմիշ:

Լաքին Եարզըլար պէօյլէ պէյհուտէ զահմէթլէր իլիթիւար իթմէքտէն իսէ քէն- տիլէրինէ գօլայ պիր եօլ վար տըր, էկէր- չի օ թարիգէ սիւլիւք իտէրլէր վէ արզիւ կէօթէրիլէր իսէ, Գաթօլիք քիլիսէսինէ տախիլ օլուպ պիր թագըմ թէքէլիւֆլէր- տէն խէլաս օլուրըր վէ պու թարիգի տէ քէնտիլէրինէ պիր ըահը սէլամէթ թարի- գի տիր տէյու խալիսանէ իրայէ իտէրիզ:

Եէօյլէ քի, Քիւքէլիան էֆէնտի վէ չկաթողիկոստան թուի նէ գատար աֆօ- ըօղլու ըահիպլէրի վար իսէ, ճիւմէլիսի տէ իհտասլարը օլան Լալէլիյէ գօյուպ գափատըրգտան սօնրա սըլարըտան հիւպիք քիման իլէ իսթիլաթ իթտիլթմէմէք իւզ- ըն իւզէրլէրինէ պիր տէ քիլիթ վուր- տուրմալը, քի պիր արա պուլուպ չայէթ տըլարը չըգմալարընտա եինէ զէհիլէրինի մէզհէպիլիլիյէ թահիլք իտէմէսինլէր:

քէրլէրի սապահա տէկին խաադիպ իթ- տիլէրէք, զօրպանըն քէօյլիւնի պաատը- լար, լաքին քէնտիսի օրատա պուլունմա- տըլը իլին բէտէրինի տէրտէսթ վէ 800 գատար տալար եաղմա իտէրէք, Լաար- Սմպատա վէտէրինի զինճիլէ վուրըրլար: Օ թէրաֆըն քէօյլիլէրի չօգ կէչմէլ, պիր կէճէ մէզըլար զօրպանըն քէօյլիւնէ հիւճմ իտիւպ: քէնտիսինի վէ թէվապիլէրինի ախլ ու կիրիթթ պիրլէ Լաար-Սմպա ճէ- պէլինին վալիսինէ թէսիմ իտէրլէր, վէ իմքէրաթօր Թէոտորա միւթտէ կէօնտէ- ըրլէր:

Պու զօրպանըն պիր գարտաշը իմքէ- ըաթօրուն եանընտա ապէրիլի խըտմէ- թինտէ միւսթախտէմ իքէն, պու հալլէրի վէ զամմալըլարը իլիթտիքտէ անիտէ գաթլ իտէր, վէ քէնտիլէրինի նիզամա- ըը միւճիպինճէ գարտաշը իլէ խաֆի իւ- թիլաթտա, վէ հէմէֆէքար օլմասա պիլէ գաթի լաղըմ կէլիր:

(Տէւ-4)

